

ITINERARI FORMATIU UNITAT DOCENT DERMATOLOGIA

HOSPITAL SANTA CREU I SANT PAU

Especialitat: Dermatologia Mèdic-Quirúrgica i Venereologia

Data revisió itinerari: 19/01/2022

Cap de la unitat docent: Dr. Lluís Puig Sanz

Tutors/es docents: Anna López Ferrer

Esther Serra Baldrich

Data d'aprovació per la comissió de docència: 09-02-2022

1. INTRODUCCIÓ:

El programa de formació sanitària especialitzada (FSE) es basa principalment en l'aprenentatge assistencial tutelat, de manera que el resident adquireixi de manera progressiva experiència en la presa de decisions, habilitats i actituds pròpies de la seva especialitat. El Reial decret 183/2008 publicat el febrer de 2008 insisteix en la necessitat d'establir un sistema de supervisió progressiu, perquè el/la resident adquireixi autonomia, i s'han de delimitar uns nivells de responsabilitat per a cada any de residència, i també per a cada tècnica o àrea de coneixement. Així, a Dermatologia, hi ha algunes tècniques que ha de ser conegudes per tots els residents des dels primers mesos de començament de la residència, i d'altres, en canvi, no es consideren fonamentals per a la formació bàsica d'un/a especialista, i el/la resident purament les ha de conèixer i haver-les presenciats.

Encara que el tutor/a docent és el/la principal responsable de la formació del/de la resident i qui ha d'establir quin grau d'autonomia té a cada moment, el Reial decret estableix el deure general de supervisió de tot el personal facultatiu que treballa a un centre docent, i per tant tot el servei hi participa.

A banda del protocol de supervisió de les activitats que realitza el resident durant tot el període formatiu, que està en un document independent, per cadascuna de les àrees de rotació i segons els objectius docents generals i específics i l'any de residència està especificat també el nivell d'autonomia del resident.

Els nivells de responsabilitat i autonomia que han d'assolir els residents, molt lligats als de supervisió, estan dividits entre:

- **Nivell 1:** Les habilitats adquirides permeten al resident dur a terme activitats de forma autònoma, sense necessitat d'una tutorització directa, si bé té l'opció de consulta a l'especialista responsable sempre que ho consideri necessari.
- **Nivell 2:** El/la resident té un coneixement extens, que li permet realitzar directament les activitats, però no té prou experiència per fer-les de forma totalment independent.
- **Nivell 3:** El/la resident no té experiència pròpia i per tant no pot desenvolupar les activitats; les realitza el personal sanitari del centre i el/la resident observa i/o ajuda en la seva execució.

2. DURADA DE L'ESPECIALITAT:

4 anys

3. OBJECTIUS GENERALS DE L'ESPECIALITAT:

El programa de formació té l'objectiu d'aconseguir metges amb suficient nivell de coneixements per exercir de forma responsable i adequadament l'especialitat tan en l'àmbit públic com privat com en els diferents serveis de salut, amb la finalitat de donar resposta a les necessitats assistencials que demanda la societat.

Per tal d'assolir aquests objectius, el metge en període formatiu necessita un programa que li permeti desenvolupar satisfactòriament l'aprenentatge de l'especialitat en els següents aspectes:

- Dermatologia general en pacients ambulatoris i hospitalaris.
- Dermatopatologia incloent biòpsia i aspectes tècnics.
- Immunologia, orientada bàsicament a les malalties cutànies mediades immunològicament.
- Processos al·lèrgics amb manifestacions cutànies.
- Dermatologia ambiental i laboral.
- Dermatologia pediàtrica.
- Genodermatosis.
- Dermatologia geriàtrica.
- Dermatologia oncològica, incloent mètodes diagnòstics i terapèutics.
- Fotodermatologia i fototeràpia.
- Cremades, reaccions per agents físics i curació de les ferides.
- Infeccions bacterianes, micòtiques, víriques i parasitàries.
- Diagnòstic i tractament de les malalties de les membranes mucoses adjacents a la pell.
- Patologia vascular de la pell, incloent mètodes diagnòstics i terapèutics.

- MTS: epidemiologia, control i prevenció. Diagnòstic clínic i de laboratori. Maneig del pacient amb MTS. Planificació d'una unitat de MTS.
- Mètodes diagnòstics no invasius com la dermatoscòpica, ecografia i altres mesures de les funcions cutànies.
- Biologia molecular aplicada al diagnòstic i tractament de la patologia cutània.
- Prescripció de tractaments tòpics i sistèmics incloent formulacions magistrals.
- Farmacologia i toxicologia relacionada amb la pell.
- Cirurgia dermatològica, electrocirurgia, criocirurgia, laserteràpia, radioteràpia i altres tractaments físics com la teràpia fotodinàmica.
- Dermatologia cosmètica i estètica, incloent mètodes correctors.
- Cura de la pell, dermatologia preventiva i rehabilitació.
- Psicodermatologia.

4. OBJECTIUS GENERALS DE L'ESPECIALITAT:

QUADRE DE ROTACIONS

ANY	ÀREA DE ROTACIÓ	MESOS
R1	Medicina Interna	5
	Urgències Medicina	1
	Dermatologia	5
R2	Dermatologia	10
	Anatomia Patològica	1
R3	Dermatologia	8
	Malalties Transmissió Sexual al Cap Drassanes*	1
	Dermatologia Pediàtrica a l'Hospital Sant Joan de Deu *	2
R4	Dermatologia	7
	Cirurgia Plàstica	2
	Rotació electiva	2

(* Unitats en que s'ha establert un pacte entre institucions per a la realització sistemàtica de la rotació)

Resident de Primer Any

1- M.INTERNA (5 mesos)

Lloc de realització: Sala d'hospitalització

L'objectiu d'aquesta rotació és anar adquirint autonomia en l'atenció al pacient hospitalitzat, sigui quina sigui la patologia que presenti. Com a objectius específics establim:

- Realitzar una correcta Història Clínica i exploració física: nivell autonomia 2 (N2).
- Presentar-se i informar correctament a la família: N2.
- Familiaritzar-se amb les tècniques invasives més freqüents a les sales d'hospitalització: punció venosa, toracocentesi, punció lumbar, paracentesi, etc (N3-2)
- Avaluar i tractar inicialment els processos més prevalents de les diferents especialitats mèdiques, especialment les grans síndromes (ex: insuficiència cardio-respiratòria i renal, hipertensió, shock, etc.) (N3-2)
- Realitzar els Informes d'Alta clínica (N2)
- Indicar i interpretar les exploracions complementàries més comuns (N3-2)
- Explorar la semiologia dermatològica a la patologia sistèmica mèdica (N2).
- Familiaritzar-se amb les manifestacions o complicacions extracutànies del malalt dermatològic greu (N3-2).

2- URGÈNCIES DE MEDICINA (1 mes)

La rotació per urgències de medicina té com a objectiu familiaritzar-se amb el maneig del malalt general greu-agut en un servei d'urgències generals (N3-2). Els objectius s'assoliran tant durant aquesta rotació com durant les guàrdies que realitzaran durant tot el primer any de residència.

Objectius específics:

- Diagnosticar i tractar inicialment les principals situacions urgents ateses al servei d'urgències.
- Avaluar les situacions d'emergència
- Aplicar els protocols en l'ús de suport vital bàsic i avançat
- Participar en els diferents Codi d'atenció emergent (Codi Ictus, Codi IAM, Sodi Sèpsia)
- Identificar i tractar la intoxicació aguda.
- Interactuar amb el pacient i la família en una situació d'emergència.

Després dels 6 mesos inicials, comença la formació específica de l'especialitat, incorporant-se al propi Servei, per assolir una adequada formació en les bases diagnòstiques i terapèutiques de la Dermatologia i participant de les diferents activitats i amb un nivell d'autonomia creixent:

- Ampul.lars autoimmunes
- Limfomes
- Dermatologia Pediàtrica
- Laser
- Connectivopaties i Malaltia de Hansen
- HIV i malalties de transmissió sexual

- Cabell i ungles
- Psoriasi, PUVA, Hospital de Dia
- Melanoma
- Cirurgia dermatològica
- Cirurgia microgràfica de Mohs
- Càncer cutani no melanoma
- Inmunol·lergia Cutània

3- DERMATOLOGIA (5 mesos)

3-1 Assistirà a consulta externa, amb una rotació entre els diferents consultoris per assolir una adequada formació en les bases diagnòstiques i terapèutiques de la Dermatologia

Els objectius específics a assolir seran:

- Reconèixer les dermatosis més freqüents amb les seves variants clíniques, evolució natural i pronòstic (N2).
- Coneixements de terapèutica cutània bàsica. Raons per les quals s'utilitza un tipus de medicació diferent en fases evolutives del mateix procés (N2).
- Conèixer les particularitats biològiques dels diferents agents causants de les infeccions cutànies. Familiaritzar-se amb les tècniques microbiològiques i serològiques més comuns utilitzades per al diagnòstic de les malalties cutànies (N2).
- Familiaritzar-se amb l'exploració cutània, lesions clíniques elementals i descripció de les manifestacions cutànies de les dermatopaties més freqüents (N 2)
- Observar i descriure les lesions elementals dermatològiques en malalts amb dermatopaties (N2).
- Realitzar les tècniques bàsiques d'exploració cutània necessàries per al diagnòstic de les malalties cutànies (N2).
- Realitzar les tècniques bàsiques de laboratori necessàries per al diagnòstic de les malalties cutànies. (N2).
- Formulació a Dermatologia (N2).
- Fotografia Dermatològica (N3-2)
- Explicar al pacient el significat de la malaltia i el tractament a realitzar, per aconseguir una col·laboració terapèutica satisfactòria (N2).
- Instruir als malalts en la realització de les terapèutiques més freqüents (N2).

3-2 Començarà l'activitat quirúrgica ambulatoria pròpia de l'especialitat, 1 dia a la setmana, iniciant-se en cirurgia dermatològica bàsica (N3-2):

- Ajudar a realitzar cirurgia dermatològica (N3).
- Començar a realitzar les següents tècniques (N3-2):
 - Biòpsies cutànies en totes les seves modalitats: punch, escisió fusiforme, shaving
 - Electrocoagulació i curetatges

- Criocirurgia.
- Anestèsia local
- Sutures
- Manipular l'espècimen quirúrgic i conservar les mostres
- Pautar l'antibioteràpia i la profilaxi en cirurgia (N3-2).
- Realitzar el guiment postoperatori (N3-2)

Resident de Segon Any

1- DERMATOLOGIA (10 mesos)

1-1 Prosseguirà l'activitat de cirurgia ambulatoria setmanal, en cirurgia dermatològica general bàsica (N2) i iniciant-se en la cirurgia de Mohs (N3-2)

1-2 Prossegueix la formació específica de l'especialitat, amb la rotació per les diferents consultes conjuntament amb l'adjunt responsable (N2):

a) Unitat de Laserteràpia. 1dia/setmana

Objectius específics:

- Participarà com a ajudant en els procediments terapèutics mitjançant laserteràpia en diferents dermatosis (N2).

b) Consulta de Genodermatosi i Dermatologia Pediàtrica. 1dia/setmana

Objectius específics:

- Realitzar l'exploració cutània corresponent a l'edat pediàtrica, descriure les lesions clíniques elementals i descripció de les manifestacions cutànies de les dermopaties més freqüents en pacients pediàtrics (N 2)
- Participar en la presa de decisions terapèutiques en pacients pediàtrics (N2)
- Participar en la consulta de Genodermatosis i la presa de decisió en la sol.licitud d'eines diagnòstiques (N3-2)

c) Consulta de Melanoma i lesions pigmentades. 2dies/setmana

Objectius específics:

- Realitzar el diagnòstic i estadiatge de pacients amb melanoma (N2)
- Realitzar la dermatoscòpia manual i digital en pacients amb nevus displàsics i/o antecedents de melanoma (N2).
- Planificar l'actitud en el malalt amb melanoma (N3-2).

d) Consulta de Linfomes i efectes adversos derivats del tractament oncològic.

3dies/setmana

Objectius específics:

- Realitzar el diagnòstic i estadiatge de pacients amb linfomes cutanis (N2)
- Planificar l'actitud en el malalt hemato-oncològic o amb limfomes cutanis (N3-2).

e) Consulta Psoriasi. 1dia/setmana

Objectius específics:

- Realitzar el diagnòstic diferencial amb altres patologies eritematodescamatives (N2)
- Realitzar un estadiatge correcte de l'extensió de la psoriasi (N2)
- Tècniques de Fototeràpia: PUVA, UVA. PUVA mans i peus (N2)

1-3 Interconsultes intrahospitalàries. 5dies/setmana

Objectiu específic:

- Realitzar una història clínica correcta, diagnòstic diferencial i prescriure la terapèutica bàsica en el pacient ingressat (N2)

2- ANATOMIA PATOLÒGICA (1 mes)

Introducció progressiva a la Dermatopatologia.

Objectiu específic:

- Reconèixer els diferents patrons histològics i tumors dermatològics més freqüents (N3-2)

Resident de Tercer Any

1- MALALTIES TRANSMISSIÓ SEXUAL (1 mes)

Es realitza al Cap Drassanes, depenent assistencialment de l'Hospital Vall d'Hebrón i amb el qual hem establert un pacte institucional per a una rotació sistemàtica dels nostres residents

Objectius:

- Identificar les malalties de transmissió sexual més freqüents (N2)
- Indicar el procés diagnòstic específic per cada patologia (N2)
- Indicar el tractament específic de cada patologia de transmissió sexual (N2)
- Planificar l'actitud en front el pacient amb una malaltia de transmissió sexual i els seus contactes (N2)

2- DERMATOLOGIA PEDIÀTRICA (2 mesos)

Es realitza a l'Hospital Sant Joan de Deu, amb el qual hem establert un pacte institucional per a una rotació sistemàtica dels nostres residents

Objectius:

- Identificar i tractar inicialment:
 - les síndromes dermatològiques pediàtriques de diagnòstic a la infantesa: malalties dermatològiques hereditàries, patologia de causa immumediada, malformacions vasculares (N2)

- la patologia tumoral: tumors cutanis i síndromes cutanis associats a patologia tumoral (N3-2)
- la patologia dermatològica pediàtrica aguda: exanemes i infeccions (N2)
- Actitud en front els pacients i pares dels pacients amb patologia dermatològica pediàtrica (N2)

3- DERMATOLOGIA (8 mesos)

3-1 Prosseguirà l'activitat de cirurgia ambulatoria setmanal, en cirurgia dermatològica general (N2-1) i en la cirurgia de Mohs i dermatològica avançada (N2):

3-2 Continua participant en la polièlínica dermatològica, amb major autonomia:

- Resolució de casos clínics simples (N1)
- Realització de diferents tècniques amb major autonomia:
 - Dermatoscopia nivell mig (N1)
 - Biòpsies (N1)
 - Crioteràpia en lesions inicials de càncer cutani (N1)

3-3 Prossegueix la participació en les interconsultes intrahospitalàries, conjuntament amb l'adjunt responsable (N2), i assumeix l'assistència als pacients hospitalitzats (N1).

3-4 Prossegueix la formació específica de l'especialitat,) amb la rotació per les diferents consultes conjuntament amb l'adjunt responsable (N2):

a) Unitat al. lèrgia cutània. 3 dies/setmana

Objectius:

- Familiaritzar-se amb la Fotobiologia Clínica: Fototòxia, fotoal. lèrgia. Proves fotolumíniques. Fototeràpia (N2)
- Confeccionar històries especialitzades de la clínica de contacte, amb coneixement de la dermatologia laboral. (N2)
- Indicar, realitzar i interpretar les proves del pegat, fototest, fotopatch test, ROAT, Prick test. Tècniques no invasives en Dermatologia. Prova sèrum autòleg. (N2).

b) Malalties autoimmunes i Malaltia de Hansen. 1dia/setmana

Objectius:

- Identificar i tractar inicialment la malaltia de Hansen. Reaitzar les tècniques específiques d'exploració (N2)
- Aplicar les diferents tècniques d'exploració del pacient amb manifestacions cutànies de les connectivopaties. Malaltia de Hansen. (N2).

c) Consulta Psoriasi: 3dies/ setmana

Objectius:

- Identificar les comorbilitats associades en el pacient amb psoriasi (N3).
- Seleccionar el tractament sistèmic/biològic en funció de gravetat i comorbilitats (N3)
- Pautar els fàrmacs biològics en dermatologia (N2)

Resident de Quart Any

1- ROTACIÓ ELECTIVA (2 mesos)

Durant aquest any s'ofereix al resident la possibilitat de realitzar una estada de 2 mesos en un centre de reconegut prestigi nacional o internacional, per aprofundir els coneixements i expertesa en una àrea específica de la seva elecció i segons els seus interessos

2- DERMATOLOGIA (9 mesos)

En aquest darrer any, el resident actua amb nivell de responsabilitat 1, amb consulta a demanda a l'adjunt responsable,

- Realitzarà activitat ambulatoria pròpia :
 - Maneig adequat de tècniques diagnòstiques i terapèutiques dermatològiques
 - Utilitzar les tècniques apropiades per l'estudi del cabell i de les seves malalties
 - Maneig adequat dels dermocosmètics
 - Maneig dels immunosupressors i la teràpia biològica en dermatologia
- Participarà 1 dia a la setmana en l'Atenció Especialitzada dermatològica als centres d'assistència primària assignats al Servei (CAP Maragall i CAP Travessera), també sota la tutoria del facultatiu corresponent.
- Serà el responsable dels pacients hospitalitzats i de les interconsultes hospitalàries
- Realitzarà a més activitat quirúrgica com a primer cirurgià (N2-1 segons la complexitat), ja iniciada de R3 amb menor autonomia, 1 dia a la setmana
 - Biòpsies complexes: regió ocular, genitals, cavitat oral, matriu ungueal
 - Empelts cutanis de pell total i laminars (mínim de 2 empelts)
 - Plàsties:
 - Plàsties de rotació (mínima realització de 3)
 - Plàstia en O-Z (mínim 2)
 - Plàsties de transposició (mínim de 5)
 - Plàstia de Limberg/romboidal (mínim 1)
 - Plàstia de Dfourmentel (mínim 1)
 - Plàstia bilobulada (mínim 1)
 - Plàsties d'avançament (mínim de 3)
 - Plàstia en H (mínim 1)

- Plàstia en AT (mínim 1)
- Plàstia en estel/illot (mínim 2)
- intervencions complexes a les següents àrees geogràfiques:
 - Llavis: Cunyes labials (mínim 2) i Bermellectomia (mínim 1)
 - Ungla
 - Cuir pilós
 - Piràmide nasal
 - Pavelló auricular

5. GUÀRDIES

Guàrdies al Servei d'Urgències Mèdiques Generals de l'hospital

- R1: faran guàrdies obligatòriament, amb una mitjana de 4 guàrdies/mes i sota la supervisió directa dels adjunts responsable.

Els objectius i nivells de responsabilitat estan recollits al document "organització del servei d'urgències i objectius docents dels residents de l'àrea mèdica", i sent de fet els mateixos que els de la rotació d'1 mes en aquesta àrea.

- R2: Hi poden seguir fent guàrdies, de manera optativa, amb els mateixos objectius docents però amb un nivell d'autonomia major

6. ACTIVITATS FORMATIVES DEL PLA TRANSVERSAL COMÚ

Els/les residents assisteixen als cursos de formació organitzats per la comissió de docència i el departament de Formació Continuada per a l'adquisició de competències transversals a totes les especialitats o la majoria d'elles.

ACCIONS FORMATIVES	MODALITAT	R1	R2	R3	R4
Sessió Acollida de Residents	presencial	●			
Suport Vital Bàsic	presencial	●			
Curs urgències mèdiques	presencial	●			
Estació de treball clínic	presencial	●			
Tallers d'habilitats (Sutura quirúrgica, PL, venopunció)	presencial	●			
Cerques bibliogràfiques	On line	●			
Seguretat del/la pacient	on line	●			
Formació en prevenció de riscos laborals	on line	●			
Curso de radioprotecció	on line	●			
Metodología de recerca	on line	●			
Tallers de simulació d'entorns clínics	presencial	●	●		

SANT PAU
Campus Salut
Barcelona

Campus
d'Aprenentatge
Sant Pau

Departament de Docència
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau
Tel. 93 553 79 38 / 92
docencia@santpau.cat

Estadística bàsica amb <i>Stata</i>	presencial		•		
Infecció nosocomial	presencial		•		
Dilemes ètics	presencial		•		
Gestió clínica	Online/presencial			•	

7. ACTIVITAT DOCENT DE LA PRÒPIA UNITAT

Sessions del Servei:

- Dermatopatologia (4 hores per setmana, durant 4 anys)
- Clíniques: 1 hora per setmana. Dimecres 13-14h: Sessions clíniques amb pacients aportats pels adjunts o imatges preses als diversos consultoris del Servei de Dermatologia, que prepara el R1.
- 1r i 3er dimecres de cada mes: Sessions amb el Servei d'Anatomia Patològica
- Bibliogràfiques: 1 hora per setmana. Dimarts 8-9h: Revisions Bibliogràfiques Revistes Dermatologia
- Sessió de residents: 4 al mes.
- Sessió oncoquirúrgica: 1 hora al mes (Dimecres 13-14h) Revisió de temes importants relatius al càncer cutani i les guies actualitzades de tractament i revisió de casos complexes

El resident hi participarà activament, amb la presentació d'1-2 sessions iconogràfiques al mes (R2), a les bibliogràfiques, monogràfiques i de casos clínics (R2, R3, R4).

L'R4 és el responsable de l'organització i distribució d'aquestes sessions, conjuntament amb les tutores docents, amb la preparació de Seminaris monogràfics del Servei, Sessions bibliogràfiques corresponents, casos clínics per a presentar en les sessions formals de les de les acadèmies científiques (a partir del 2n any).

8. ASSISTÈNCIA A ACTIVITATS FORMATIVES DE L'ESPECIALITAT

Activitat pròpia del Servei:

- De R3 ó R4: Curs de Terapèutica Biològica en Dermatologia (Dr. Lluís Puig).
- De R2 ó R3:
 - o Escola d'atòpia. Unitat de Dermatologia Pediàtrica i d'Inmunoal·lergia
 - o Escola Urticària

Altres activitats:

Els residents assisteixen, des de R1 a les reunions de la Secció catalana de l'Acadèmia Espanyola de Dermatologia Médico Quirúrgica y Venereologia, i la Secció de Dermatologia de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, havent de presentar-hi 1 sessió / any a partir de R2 (8sessions/ any).

Assisteixen també a les reunions anuals de l'Acadèmia Espanyola de Dermatologia i els seus Grupos de Trabajo, afavorint-se que hi presentin treballs per tal de justificar la seva assistència:

- Congrés Anual de la AEDV (R2, R3 i/o R4)
- Grupo Español de Investigación en Dermatitis de Contacto y alergia cutánea-GEIDAC (R3)
- Grupo Español de Dermatopatología (R3)
- Grupo Español de Terapéutica Dermatológica y Cosmética- GEDET (R3 o R4)
- Grupo Español de Dermatología Pediàtrica - GEP (R2 o R3)
- Congreso Nacional de Psoriasis (R3)
- Grupo Español de Cirugía Dermatológica- GEDOC (R3 o R4)
- Congrés Anual de la EADV (R3 / R4)

9. ACTIVITAT INVESTIGADORA

S'afavoreix que els residents s'incorporin a alguna de les diferents Línies de Recerca del Servei, participant en algun o alguns dels projectes, en els àmbits de Psoriasi, Dermatitis atòpica, Dermatologia pediàtrica, Hemangiomes, Dermatitis de contacte, Limfomes, Melanoma, Càncer cutani, i altres.

Està marcada la participació activa:

- en congressos, amb la presentació mínima d'1 comunicació o pòster anual.
- En publicacions, amb un mínim d'1/any a partir de R2